

๕๑

โล กุ ต ต ร ภู มิ

ดูก่อนสารีบุตร เราตถาคตย่อมรู้ชัดซึ่งนิพพาน ทางอัน
ยังสัตว์ให้ถึงนิพพาน และปฏิบัติทางอันยังสัตว์ให้ถึงนิพพาน อนึ่ง
สัตว์ปฏิบัติประการใด ย่อมกระทำให้แจ้งซึ่งเจโตวิมุตติ
ปัญญาวิมุตติ อันหาอาสวะมิได้ เพราะอาสวะทั้งหลายสิ้นไป
ด้วยปัญญาอันยิ่งเองในปัจจุบัน เข้าถึงอยู่ เราตถาคตย่อมรู้ชัด
ซึ่งประการนั้นด้วย

โลกุตตรภูมิ

๔๓๕

ความเมตตาปรารถนาดีต่อเพื่อนร่วมโลก เป็นทางมาแห่งสันติภาพอันไพบูรณ์ เป็นคุณธรรมพื้นฐานที่จะทำให้มนุษยชาติอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ไม่มีการแก่งแย่ง ครอบงำกัน อย่างที่เราเห็นกันอยู่ในปัจจุบันนี้ เมตตาธรรมจะช่วยคำจุนโลก และเปลี่ยนแปลงกระแสโลกที่กำลังร้อนแรงด้วยไฟกิเลส ให้เป็นกระแสแห่งความดี ที่เกิดจากใจที่ใสบริสุทธิ์ รุกเจียบไปในบรรยากาศ มวลมนุษยชาติจะปรองดองกัน มีทรัพยากรอะไรที่พอจะแบ่งปันกันได้ ก็ช่วยเหลือเกื้อกูลกันไป โดยถือว่าสมบัติทั้งหลายเป็นของกลางของโลก โลกทั้งโลกก็คือบ้านหลังใหญ่ ที่มีมวลมนุษย์เป็นสมาชิกครอบครัวเดียวกัน พวกเราทุกคนคือหมู่ญาติเพื่อนพ้องพี่น้องกัน ที่ยังต้องเดินทางไกลในสังสารวัฏไปสู่ฝั่งแห่งนิพพานด้วยกัน

*มีวาระพระบาลีที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ใน มหาสิหนาทสูตร ว่า

“ดูก่อนสารีบุตร เราตถาคตย่อมรู้ชัดซึ่งนิพพาน ทางอันยังสัตว์ให้ถึงนิพพาน และปฏิบัติทางอันยังสัตว์ให้ถึงนิพพาน หนึ่ง สัตว์ปฏิบัติประการใด ย่อมกระทำให้แจ้งซึ่งเจโตวิมุตติ

โลกุตตรภูมิ

๔๘๐

ปัญญาวิมุตติ อันหาอาสวะมิได้ เพราะอาสวะทั้งหลายสิ้นไป ด้วยปัญญาอันยิ่งเองในปัจจุบัน เข้าถึงอยู่ เราตถาคตย่อม รู้ชัด ซึ่งประการนั้นด้วย ดูก่อนสารีบุตร เราย่อมกำหนดรู้ใจ ของบุคคลบางคนในโลกนี้ ด้วยใจอย่างนี้ว่า บุคคลนี้ปฏิบัติ อย่างนั้น ดำเนินอย่างนั้น และขึ้นสู่หนทางนั้น จักกระทำให้ แฉ่งซึ่งเจโตวิมุตติ ปัญญาวิมุตติ อันหาอาสวะมิได้ เพราะ อาสวะทั้งหลายสิ้นไป ด้วยปัญญาอันยิ่งเองในปัจจุบัน เข้าถึงอยู่ โดยสมัยต่อมา เราย่อมเห็นบุคคลนั้นกระทำ ให้แฉ่งซึ่ง เจโตวิมุตติ ปัญญาวิมุตติ อันหาอาสวะมิได้ เพราะอาสวะทั้งหลายสิ้นไป ด้วยปัญญาอันยิ่งเอง เสวยสุข เวทนาโดยส่วนเดียว”

การจะไปสู่อายตณนิพพานนั้น นอกจากจะอาศัยกำลัง สมาธิที่แก่กล้าแล้ว ต้องมีบุญบารมีที่มากพอเป็นเครื่อง สนับสนุนอีกด้วย เพราะฉะนั้นพระบรมโพธิสัตว์ทั้งหลาย ท่านจึงเพียรพยายามที่จะข้ามพ้นวัฏฏะด้วยการสร้างบารมี อย่างยิ่งยวด และในระหว่างนั้นก็หมั่นฝึกใจหยุดใจนิ่งเรื่อยไป เมื่ออินทรีแก่กล้า ประกอบกับอำนาจของบุญที่สั่งสมมาข้าม ภพข้ามชาติ ดวงบุญบารมีที่ได้บ่มมาอย่างเต็มที่ ก็ดึงดูดท่าน เข้าสู่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ได้พบกับอริยมรรคเส้นทางสู่ความ เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอย่างแท้จริง สามารถทำกิเลสอาสวะ

โลกุตตรภูมิ

๔๘๑

ให้หมดสิ้นไปได้ แล้วทรงประกาศชัยให้สรรพสัตว์ทั้งหลายได้
รับรู้ว่า พระองค์ทรงรู้ชัดซึ่งพระนิพพาน และทรงแนะนำ
ปฏิบัติที่จะไปสู่อายตณนิพพาน

ในครั้งนี้ หลวงพ่อจะพรรณนาถึงโลกุตตรภูมิ พร้อมทั้ง
ข้อปฏิบัติซึ่งเป็นหนทางนำไปสู่โลกุตตรภูมิ คือ พระนิพพาน
อันเป็นเป้าหมายสูงสุด พวกเราทั้งหลายควรจะได้ศึกษากันไว้
เพราะสิ่งสำคัญสูงสุดในพระพุทธศาสนาของเราก็คือตรงนี้ คือ
ต้องทำพระนิพพานให้แจ้ง การที่พระบรมครูของเรา ทรงมี
ดวงใจมากไปด้วยพระวิริยอุตสาหะ สร้างบารมีมาเพื่อจะได้
ตรัสรู้พระสัมมาสัมโพธิญาณ นับเป็นเวลานาน ๒๐ อสงไขยกับ
แสนมหากัปกิติ การที่พระพุทธองค์ทรงมีพระมหากรุณาแสดง
พระธรรมเทศนาโปรดเวไนยสัตว์ โดยมิได้ทรงอาทรถึงความ
ยากลำบาก จนกระทั่งเสด็จดับขันธปรินิพพานกิติ ก็เพื่อที่จะ
รื้อสัตว์ชนสัตว์ไปสู่อายตณนิพพาน

พระองค์ทรงได้ศึกษา และได้ยินได้ฟังความสำคัญของ
พระนิพพานมาข้ามภพข้ามชาติ ภพชาตินี้ซึ่งเป็นภพชาติสุดท้าย
จึงตัดสินใจอย่างเด็ดเดี่ยว ที่จะปฏิบัติให้เข้าถึงพระนิพพาน
อันเป็นเอกกันตบรมสุขนี้ให้ได้ เพราะฉะนั้นพวกเราทุกคนที่เกิด
มาในชาตินี้ นับว่าเป็นผู้โชคดีมาก เป็นผู้มีบุญลาภอันประเสริฐ
ที่ได้เกิดมาเป็นมนุษย์ มาพบพระพุทธศาสนา อย่าไปน้อยเนื้อต่ำใจ

โลกุตตรภูมิ

๔๘๒

ว่าเรามีวาสนาบารมีน้อย ยังเป็นคนที่มีกิเลสหนาปัญญาหยาบ ไม่เข้าใจพุทธวจนะ ไม่รู้ธรรมะอันลึกซึ้งของพระพุทธองค์ คงไม่สามารถรู้เรื่องพระนิพพาน หรือเข้าถึงพระนิพพานอันยอดเยี่ยมนี้ได้ และอย่าคิดฟุ้งซ่านประกอบด้วยทิฏฐิमानะว่า “พระนิพพานนะหรือ ข้าพเจ้ารู้แล้ว เป็นสภาวะอันสงบเย็น เพียงแต่ทำให้ใจสงบชั่วครู่ชั่วยาม ทำให้รู้เท่าทันธรรมชาติที่ว่างเปล่า ไม่มีตัวตน ก็จัดว่าเป็นพระนิพพานแล้ว”

ความหมายนัยของพระนิพพาน ไม่ได้ตื้นอย่างนั้น แต่ลึกซึ้งมากทีเดียว รู้ได้ยาก เห็นได้ยาก เพราะพระนิพพานนั้น พระพุทธองค์ตรัสว่า “เป็นธรรมชาติที่รู้เห็นได้ยาก สัมผัสได้ยาก” ต้องลงมือปฏิบัติกันอย่างเอาชีวิตเป็นเดิมพัน ถึงจะรู้จักพระนิพพานได้

ความแจ่มชัดในพระนิพพานของพระผู้มีพระภาคเจ้านั้น ทรงอุปมาไว้ว่า เปรียบเสมือนสระโบกขรณี มีน้ำอันใสสะอาด เย็นใสตลอดไป มีท่าชั้นลงราบเรียบนารื่นรมย์ และในที่ไมไกลจากสระโบกขรณี ปรากฏว่ามีแนวป่าอันทึบดบังอยู่ ต่อมา มีชายคนหนึ่งซึ่งเนื้อตัวถูกความร้อนแผดเผาครอบงำ มีความเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้า หิวกระหาย เดินทางมุ่งหน้ามาที่สระโบกขรณีนั้น ตามคำของบุรุษผู้มีตาดี และมีใจประกอบด้วยมหากรุณา กล่าวแนะนำว่า “พ่อมหาจำเริญ ท่านจงเดินหลีก

โลกุตตรภูมิ

๔๘๓

ออกจากหนทางนั้นเสีย แล้วขึ้นสู่หนทางนี้ จักมาถึงสระโบกขรณี อันน่ารื่นรมย์ในไม่ช้า” เมื่อชายคนนั้นทำตามคำแนะนำ โดยเดิน ลงสู่สระโบกขรณี ได้อาบและดื่มน้ำระงับความกระวนกระวาย ความเหน็ดเหนื่อยและความร้อนหมดแล้ว ก็ขึ้นไปนั่งหรือนอน ในแนวป่า เสวยสุขอย่างเดียว นี่ก็หมายความว่า พระพุทธองค์ นอกจากทรงรู้เห็นพระนิพพาน ซึ่งรู้เห็นได้ยากมากแล้ว ยัง สามารถแนะนำให้ คนอื่นรู้เห็นพระนิพพานตามพระองค์ไปด้วย

สำหรับตัวอย่างของพระอริยสาวก ที่ได้ทรงให้ทัศนะ เกี่ยวกับพระนิพพานไว้ ก็มีอยู่ด้วยกันหลายรูป อย่างเช่นใน สมัยหนึ่ง พระธรรมเสนาบติสารีบุตร กำลังปฏิบัติศาสนกิจอยู่ที่ บ้านนาลกคามในนครรัฐ วันหนึ่ง มีปริพาชกนักบวชนอก ศาสนามีนามว่า ชัมพูชาทกะ ได้เข้าไปหาท่านถึงที่อยู่ เรียนถาม ถึงความสงสัยที่ค้างใจของตนมานานว่า

“ท่านสารีบุตรผู้เจริญ ที่เรียกว่าพระนิพพานนั้นนะ พระนิพพานเป็นอย่างไร” พระสารีบุตรมีเถรวาทิตอบอย่างง่าย ๆ และสั้น ๆ ว่า “ดูก่อนปริพาชก ความสิ้นราคะ ความสิ้นโทสะ ความสิ้นโมหะ นี่แหละเรียกว่า พระนิพพาน” ชัมพูชาทกะปริพาชก ยังไม่หายสงสัย จึงเรียนถามต่อไปว่า “ดูก่อนท่านสารีบุตร ก็มรรคาหรือปฏิบัติเพื่อที่จะกระทำพระนิพพานให้แจ้งมีอยู่ บ้างไหม”

โลกุตตรภูมิ

๔๘๔

พระสารีบุตรตอบว่า “มีอยู่ ปริพาชก อริยมรรคมีองค์ ๘ ประการ คือ สัมมาทิฏฐิ สัมมาสังกัปปะ สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ สัมมาอาชีวะ สัมมาวายามะ สัมมาสติ สัมมาสมาธิ อริยมรรคนี้แหละเป็นมรรคา เป็นปฏิปทาเครื่องดำเนินเพื่อทำพระนิพพานให้แจ้ง”

ชัมพูชาทกปริพาชก ฟังดังนี้แล้ว ก็กล่าวสรรเสริญว่า “ท่านพระสารีบุตร มรรคายอดเยี่ยม ปฏิปทาดีน่าเลื่อมใส ในการที่จะกระทำพระนิพพานให้แจ้ง และเป็นข้อปฏิบัติอันเพียงพอในการที่จะไม่เกิดความประมาท” ครั้นกล่าวสรรเสริญแล้ว ชัมพูชาทกปริพาชกก็แสดงความเคารพต่อพระเถระผู้ยิ่งใหญ่ด้วยปัญญา จากนั้นก็ลาจากไป

เนื่องจากเรื่องของพระนิพพานนี้ เป็นเป้าหมายหลักในทางพระพุทธศาสนา จัดอยู่ในโลกุตตรภูมิ เป็นภูมิที่อยู่เหนือโลกพื้นโลก คือหลุดจากวัฏจักรของภพ ๓ เนื้อหาสาระเกี่ยวกับพระนิพพานที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ในพระไตรปิฎก จึงปรากฏในพระสูตรต่างๆ เป็นอันมาก และทรงแสดงไว้ในมุมมองที่หลากหลาย เช่นตรัสว่า นิพพานํ ปรมํ วทนฺติ พุทธา พระพุทธเจ้าทั้งหลาย ตรัสว่าพระนิพพานเป็นเยี่ยม ส่วนว่าจะเอี่ยมอย่างไรนั้น หลวงพ่อจะอธิบายในคราวต่อไป ให้ทุกท่านหมั่นปฏิบัติธรรม เอาใจมาหยุดนิ่งอยู่ที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ซึ่งเป็นทางเสด็จ

โลกุตตรภูมิ

๔๘๕

ไปสู่อายตณนิพพาน หากทำใจให้หยุดนิ่งได้สนิทที่ศูนย์กลางกาย
ก็จะเห็นดวงธรรมใสสว่าง และเห็นกายภายในไปตามลำดับ
ไม่ช้าก็จะเข้าถึงพระธรรมกาย เมื่อได้เข้าถึงพระธรรมกายแล้ว
ต้องศึกษาวิชชาธรรมกาย จึงจะเข้าใจพระนิพพานได้แจ่มแจ้ง
เมื่อนั้นเราจะรู้จักโลกุตตรภูมิและวิมุตติรสคือรสแห่งความหลุดพ้น
ที่เต็มไปด้วยความสุข ที่ไม่มีทุกข์เจือปนเลย ดังนั้นให้หมั่นหยุด
นิ่งให้ติดกันทุกคน

